

Р Е Ц Е Н З И Я

за защита на дисертационен труд
„СЪБИРАНЕ НА ПУБЛИЧНИТЕ ВЗЕМАНИЯ
В ПРОИЗВОДСТВОТО ПО НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ“
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по
професионално направление 3.6. „Право“
(“Гражданско и семейно право”)
От СТОЯН ДИМИТРОВ КОЛЕВ – докторант на самостоятелна
подготовка към Катедра „Правни науки“
при Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“

Научен ръководител: проф. д-р Янка Тянкова
доц. д-р Галина Йолова

от

проф. д-р Силви Василев Чернев,
професор по гражданско-процесуално право в ЦЮН на Бургаския
свободен университет и ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“

Дисертационният труд е обсъден от катедра „Правни науки“ при Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ и насочен за защита пред научно жури, назначено със заповед № 106/23.02.2022 г. на ректора на висшето учебно заведение.

Изследванията по дисертационния труд са извършени самостоятелно и във ВСУ „Черноризец Храбър“.

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Настоящата рецензия е изготвена с оглед защитата на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“ (Гражданско и семейно право) от Стоян Димитров Колев – докторант на самостоятелна подготовка към Катедра „Правни науки“ при Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Процедурата е започната на основание съответните текстове от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България (ППЗРАДРБ) и Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и „доктор на науките“ на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Представените документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Наредба № 12 на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Процедурата е коректно спазена.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДСТАВЕНИЯ ТРУД

1. Обща характеристика

Представеният научен труд „Събиране на публичните вземания в производството по несъстоятелност“ е с обем от 325 страници и се състои от увод, три глави, заключение, като отделно са формулирани предложения *de lege ferenda*. Към труда са приложени списъци на използваните литературни източници и съдебна практика, а така също и списък на съкращенията.

Изборът на темата е удачен: дава възможност за разработка от монографичен тип; отнася се до проблематика със сериозно практическо значение, която в същото време не е била предмет на самостоятелно изследване.

Работата представлява сполучлив опит за поставяне на дневен ред на проблемите на правната уредба на събирането на публични вземания в производството по несъстоятелност; за внимателното ѝ анализиране и разумно преосмисляне.

Изложението съдържа увод, три глави, пространно заключение и обособени предложения *de lege ferenda*.

1.1. Уводът (стр. 14 – 28) е с наситено съдържание. Авторът започва изложението с обосновка на актуалността на избраната тема, след това описва предмета, целите, задачите и обекта на изследването, а така също и съдържанието на изложението. Следва изброяване на използваните методи (общо научни и частнонаучни). Уводът завършва с очертаване на практическата ползност на разработката.

1.2. Глава първа е озаглавена „Държавата и общините като публичен кредитор в производството по несъстоятелност - исторически преглед и актуална правна уредба“ (стр. 28 – 129).

Последователно се проследява развитието на правната уредба, свързана с темата – от Търговския закон от 1897 г., през уредбата на Указ № 56 за стопанската дейност на гражданите от 1989 г. до

приемане на уредбата на част Четвърта по действащия Търговски закон.

Следва анализ на действащата правна уредба. Авторът се спира на различията в правната уредба на публичните и частни вземания на държавата и общините от гледна точка начина на възникването им, реда за установяването им и др. Обсъжда се привилегированият статус на публичните вземания в производството по несъстоятелност, вкл. на вземанията на Фонда за гарантиране вземанията на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя. По-нататък изложението се спира върху правния статус на НАП в производството по несъстоятелност, като се обръща внимание на ролята на публичния изпълнител и на общинската администрация в хода на това производство. Параграф Трети от тази глава е посветен на анализ на режима (различните способи) за погасяване на публичните вземания при открито производство по несъстоятелност, вкл. чрез суброгация по чл. 180 ДОПК, прихващане и опрощаване.

Последната част на главата е посветена на проблемите на погасителната давност за публичните вземания и нейното значение в производството по несъстоятелност. Изложението завършва с разглеждане на проблема за погасяване на публичните вземания с приключване на производството по несъстоятелност.

1.3. Глава Втора е наречена „Процесуални права на НАП като участник в производството по несъстоятелност“ (стр. 130 - 219)

Първата група разгледани проблеми е свързана с инициране на производство по несъстоятелност от НАП. Обсъдени са предимствата на дадени кредитори и правните (публично- и частноправни) последици от такъв начин на започване на производството (и съответно – от откриване на производство по несъстоятелност от формална гледна точка).

Следващият параграф (Втори) е посветен на участието на държавата и общините чрез НАП в производства, открити по молба на други кредитори. Най-напред се обсъждат особеностите на предявяване на вземанията на държавата и общините, а така също проблеми, свързани с включване на публични вземания в списъците на приетите вземания, включително служебно включване на такива вземания.

Третият параграф се отнася до възможностите за оспорване на вземанията на кредитори в производството по несъстоятелност. Изложението се концентрира около оспорването на публични вземания и обосноваването на тяхното съществуване, а в последствие относно проблеми на оспорването на привилегирован статус на такива вземания – както в хода на производството, така и по исков ред или чрез възражение (отнася се както до оспорвания от страна на НАП, така и до оспорвания от страна на синдика, длъжника или други кредитори).

Четвъртият параграф е посветен на контрола от страна на НАП в етапа на осребряване на масата по несъстоятелността. В началото авторът разглежда общи въпроси относно статуса на синдика като орган на принудителното изпълнение; относно контрола от страна на събранието на кредиторите, респ. комитета на кредиторите, а така също и относно контрола от страна на съда.

Последният (Пети) параграф е посветен на разпределението (правната същност и изготвянето му); оспорванията на разпределението (вкл. проблеми на защитата срещу незаконосъобразно разпределение).

1.4. Глава Трета (стр. 219 – 272) е посветена на правомощията на НАП при осребряването и разпределението на осребреното имущество.

Първият параграф е посветен на оспорване на сделки и действия на длъжника във връзка със съхраняване на имуществото му.

Във втория параграф се разглеждат проблеми, свързани с иска по чл. 216 ДОПК в хипотеза на открито производство по несъстоятелност: първоначално се разглеждат общи положения във връзка със същността и правната природа на въпросния иск – страните по него, фактическия му състав и съответно - доказателствената тежест. След това авторът концентрира вниманието си върху спецификата и приложното поле на иска по чл. 216 ДОПК в производството по несъстоятелност. Разглеждат се особености на иска по чл. 135 ЗЗД във връзка с чл. 216, ал. 3 ДОПК. Прави се разграничение между иска по последния посочен текст и исковете по чл. 216, ал. 1 ДОПК.

В третия параграф на тази глава се разглежда проблематиката на осребряване и разпределение на осребрено по реда на ДОПК имущество при наличието на открито производство по несъстоятелност (т. е. връзката между производствата по ДОПК и евентуално такова по несъстоятелност).

Изложението (макар и доста накратко) приключва с изключително важния въпрос за съотношението и евентуалната конкуренция между изпълнителните производства по ГПК, по ДОПК, по ЗОЗ и производството по несъстоятелност.

1.5. Работата завършва със забележително пространно заключение (стр. 272 – 294). В заключението в детайли се проследява изпълнението на поставените в началото на работата цели и задачи; проследяват се основните моменти от направения в хода на изложението научен анализ и се излагат се подробно резултатите от научното изследване.

1.6. След заключението авторът е обособил част, съдържаща предложения de lege ferenda, до които е достигнал в хода на работата си.

2. Положителни характеристики на представения труд

2.1. Обсъжданият труд има ярко изразен монографичен характер: съдържа пространно и всеобхватно изследване на проблематиката на реализиране на публичните вземания при открито производство по несъстоятелност. Въпреки че правната уредба на производството по несъстоятелност от една страна, и правната уредба на събирането на публични вземания – от друга, са били предмет на множество изследвания, настоящата работа е първата, посветена на спецификата на събирането на публични вземания в производство по несъстоятелност. Обстоятелството, че наличието на публични вземания в производство по несъстоятелност е почти повсеместно, обуславя и значимостта на представения труд както от теоретична, така и от практическа гледна точка.

2.2. Авторът с лекота и свободно боравене е навлязъл в многобройни аспекти и детайли на разглежданата сложна материя, като от цялостното изложение личи, че посочените в увода методология на изследването, цели и задачи, са следвани стриктно при изписване на разработката.

2.3. Работата разкрива задълбочените познания на автора не само в разглежданата материя на търговското право, но също такива познания в областта на данъчното и административното право, а и сериозни процесуални познания.

2.4. Изложението е изписано с точен и прецизен правен език и същевременно разкрива висока степен на обща грамотност.

2.5. Работата е добре структурирана и балансирана, обхванати са изчерпателно почти всички въпроси, отнасящи се до поставената тема, а изложението е последователно.

2.6. Научният апарат на български език е внушителен – 139 заглавия плюс 10 от интернет източник. По-скромен е броят на произведенията на чужди езици, които са 7 – четири на руски и 3 на английски език).

2.7. Анализът се основава на значителна по обем съдебна практика – използвани са 132 съдебни акта на различни по степен съдилища, която е умело използвана.

2.8. Положителна черта на разработката е направеното подробно обобщение на изводите и резултатите от научния анализ в Заключението, и особено – наличието на многобройни, пространно обосновани предложения *de lege ferenda*.

2.9. Бих желал да посоча някои конкретни моменти от работата, представляващи научен и научно-приложен принос:

2.9.1. Цялата работа представлява сама по себе си научен принос, тъй като се отнася до проблематика, която до настоящия момент не е била предмет на самостоятелно и детайлно научно изследване.

2.9.2. Приносен характер има частта от научното изследване, в която се изследва от една страна субектният статус на държавата и общините в производството по несъстоятелност, а от друга - участието в производството на НАП. Казаното се отнася и до заключението, че публичният изпълнител не е страна в производството по несъстоятелност.

2.9.3. Много сериозен и задълбочен е пространният анализ по отношение на използването на различните погасителни способности спрямо публичните вземания в производството по несъстоятелност. Особен интерес представлява анализът в частта, отнасяща се до

плащания на публични вземания от трети лица и евентуалната суброгация на тези лица в правата на публичния кредитор, и особено – трансформирането на публичното вземане в частно в такъв случай.

2.9.4. Съществен принос представлява разработката на въпросите на погасителната давност по отношение на публичните вземания (стр. 113 и сл.).

2.9.5. Приносен момент представлява кратката част в края на Трета глава, посветена на конкуренцията между различните изпълнителни производства - производството по несъстоятелност, изпълнителните производства по ГПК, по ДОПК и по ЗОЗ (стр. 268 и сл.).

2.9.6. Поради обема на настоящото изложение е невъзможно да се изброят всички приносни моменти, но посочените са достатъчни за обосноваване на положителната характеристика на труда. Наред с изброените като приносни моменти следва да се окачествят и редица от направените предложения *de lege ferenda*, а именно:

2.9.6.1. Приемливо е предложението за внасяне на яснота в текста на чл. 722, ал. 1, т. 1 ТЗ по отношение на смисъла на използвания термин „възбрана“. Налага се да се обмисли дали обезпечителна мярка от типа на възбраната може и трябва да се третира като привилегия.

2.9.6.2. Напълно приемливо е предложението за по-детайлно, ясно и конкретно очертаване на конкуренцията между вземанията на различните публични вискатели.

Сериозно внимание заслужават и останалите направени предложения *de lege ferenda*.

2.9.7. Освен научен принос и принос в областта на законодателната дейност научното изследване, съдържащо се в

настоящата работа, налице е и съществен научно-приложен принос, тъй като става дума за правно явление с широко приложение.

3. Наред с изрично изброените и голям брой непосочени положителни характеристики към работата могат да се отправят някои препоръки:

3.1. Обемът на работата е достатъчен и при евентуална подготовка за печат бих препоръчал на автора да избегне описание на общи положения (особено когато относно правната същност на такива няма спорове в теорията и практиката). Така например, би могло да се избегне описанието на явлението суброгация (стр. 79 и сл.) и в изложението да остане само спецификата, свързана със суброгация при погасяване на публични вземания и то в производството по несъстоятелност.

Подобна бележка би могла да се направи и по отношение на други части от изложението.

3.2. Работата много би спечелила от по-сериозен сравнително правен анализ на изследваната проблематика. Особено при наличието на значително сближаване на уредбата на търговското право не само в страните от ЕС, но и в световен мащаб.

3.3. Бих препоръчал заглавието на глава Трета да се преформулира, тъй като в настоящия му вид то не отразява съдържанието на изложението.

Имам и някои конкретни бележки, които бих споделил с лично с автора.

3.4. Посочените в предходните точки моменти не представляват съществени слабости на работата, върху които би следвало да съсредоточаваме вниманието си при наличието на една работа, която заслужава положителна оценка.

4. Други обстоятелства

4.1. Професионалната биография на Стоян Димитров Колев е впечатляваща – практическа работа като държавен служител, съдия и същевременно – преподавател по право.

4.2. Докторантът е представил изискуемите от закона публикации – четири броя, свързани с темата и още една, която също е свързана с производството по несъстоятелност.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С оглед на изложеното се налага изводът, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагането на този закон и на специалните изисквания на Наредба № 12 за придобиване на научната и образователна степен „доктор“ и „доктор на науките“ на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Нивото на обсъждания дисертационен труд е високо и разкрива действително сериозни възможности на автора за самостоятелни научни изследвания, а така също и за способност за създаване на научни произведения. От работата се разкрива значителен обем теоретични знания в областта на редица клонове на правото.

Всичко това ми дава основание да дам положителна оценка на качествата на рецензирания труд и на докторанта, и да предложа на уважаемото Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право) на Стоян Димитров Колев – докторант на самостоятелна подготовка към Катедра Правни науки при ВСУ „Черноризец Храбър“.

26.03. 2022 г.

Изготвил рецензията:

проф. д-р Силви Чернев